

Ko pride starost...

Gerontologija je veda o staranju, ki se ukvarja s socialno in družbeno problematiko starih ljudi. To je ena od definicij te vede, za popolnejšo opredelitev pa je potrebno povedati še, da jo sestavljajo socialna gerontologija, medicinska gerontologija ali geriatrija in pa eksperimentalna gerontologija.

Od 70–80% vse vede odpade prav na socialno gerontologijo, kar pomeni, da je to najpomembnejši del dejavnosti. Vključuje vse aspekte skrbi in ukvarjanja z ostarelimi, od socialne, pokojninske, stanovanjske do ekonomske in drugih. Zato je potrebno kar največje angažiranje vseh družbenopolitičnih subjektov, da bodo vse oblike dejavnosti in skrbi za ostarele res uspešne in učinkovite. Geriatrija (medicinska gerontologija) pa se ukvarja z zdravljenjem starejših ljudi in vključuje preventivo, kurativo in rehabilitacijo ostarelih bolnikov.

S tema dejavnostima se v Ljubljani ukvarja Inštitut za gerontologijo Interne klinike, ki dela od leta 1966 v poslopju nekdanje bolnišnice za TBC ob Riharjevi cesti v Trnovem. Njegova naloga je predvsem vzgajati kadre za delo s starejšimi bolniki. Zato imajo organiziran podiplomski študij za zdravnike-gerontologe. Njegovi strokovnjaki predavajo socialno gerontologijo tudi študentom Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo, torej bodočim sociologom, politologom in novinarjem, ki bodo tako usposobljeni, da bodo na probleme starih res lahko gledali in jih obravnavali z najširših aspektov. Enkrat na mesec se v Inštitutu zberejo zdravniki, medicinske sestre in drugo zdravniško osebje iz domov za ostarele iz vse Slovenije, se pogovore o problemih v svojih sredinah in izmenjujejo izkušnje. Pomembna je tudi raziskovalna dejavnost, ki se ukvarja predvsem z boleznima, ki sta najbolj značilni za stare in pospešujeta proces

staranja – arteriosklerozo in trombozo. Prevzeli pa bodo še novo dejavnost – vzgojo kadrov za ambulante za borce NOB.

Imajo pa na inštitutu tudi 74 postelj za ostarele bolnike. Vendar ne samo za njih, saj tudi mladi že bolujejo za boleznimi ostarelih. S tem pa tudi vzdržujejo ravnotežje v starostni sestavi bolnikov. »Kajti«, kot je poudaril predstojnik inštituta prof. dr. Bojan Accetto, »je zelo važno, da starega bolnika ne izoliramo, oziroma da starih bolnikov ne ločimo od mlajših. Da ne ustvarjamo getov, kot je to še navada na primer na Švedskem. Za starega bolnika je zelo pomembno, da nima občutka, kako z njim, ker je star, ravnamo drugače kot z mlajšimi. Zato si prizadevamo, pa saj zaradi prostorske stiske drugače tudi ni mogoče delati, da so starejši bolniki še v ostalih enotah kliničnega centra. To je že ustaljena praksa. Mi pa si prizadevamo, da bi čimveč zdravnikov usposobili za delo s starimi bolniki.

Lahko rečem, da smo v Sloveniji na področju skrbi in zdravljenja starih prebivalcev dosegli že lepe uspehe. V zadnjih desetih letih smo zgradili 35 domov za ostarele, tako da jih je zdaj 54. Res je, da med njimi še ni zadostne povezave, primanjkuje pa tudi strokovne organiziranosti. Domovi bi morali biti žarišča strokovne skrbi za stare občane na svojem območju. Materialna osnova je zagotovljena, oplemenititi jo je treba še vsebinsko. To pa je daljši proces, ki se razvija z bogatenjem družbenih odnosov.«

JANEZ JANČAR

Kaj pa zdravila?

Položaj glede preskrbe občanov z nekaterimi vrstami zdravil, ki so na »črni listi« zaradi deviznih in uvoznih omejitev po odlokih ZIS, se še ni bistveno popravil. Da bi vsaj deloma nadomestili pomanjkanje, so v laboratorijih Centralne lekarne na Tromostovju povečali proizvodnjo lastnih proizvodov, tako sirupov proti kašlju, supozitorijev proti bolečinam, tablet proti vnetju grla in še nekaterih drugih. Z njimi zalagajo tudi druge mestne lekarne.

Pa vendar se na tem po-

dročju obeta novost; starejši občani v naši občini so se pogosto pritoževali, da je pre malo dežurnih lekarn in da so pogosto v oddaljenih delih mesta in tako za njih preda leč. Nedavno pa je izvršni svet občinske skupščine sprejel odlok, po katerem bo ena od lekarn odprta neprekinjeno 24 ur. Zaenkrat je potrebno počakati le še na ogled, ob katerem bodo ocenili, katera od obeh lekarn, na Miklošičevi ali na Tromostovju, je za nepretrgano delo primernejša.

V. K.

MELITA METELKO, fizioterapevt: »Prostori za fizioterapijo v zdravstvenem domu v Centru so neprimerni. Zaradi časovnih naračil čakanja ni. Težave so z zdravili, ki so povečini iz uvoza, zaloge pa kopnijo. Če ne bomo dobili parafina iz uvoza, bo tudi naša pomoč bolnikom okrnjena.«

MILICA SELAN, uslužbenka: »Zdravniki so mi rešili življenje, zato se nad njihovim delom ne morem pritoževati. Tako v bolnici, kakor tudi med petmesečnim oskrbovanjem patronažne sestre in sedaj med okrevanjem, sem deležna vse pozornosti. Menim, da je zdravstveno osebje preveč obremenjeno z administracijo.«

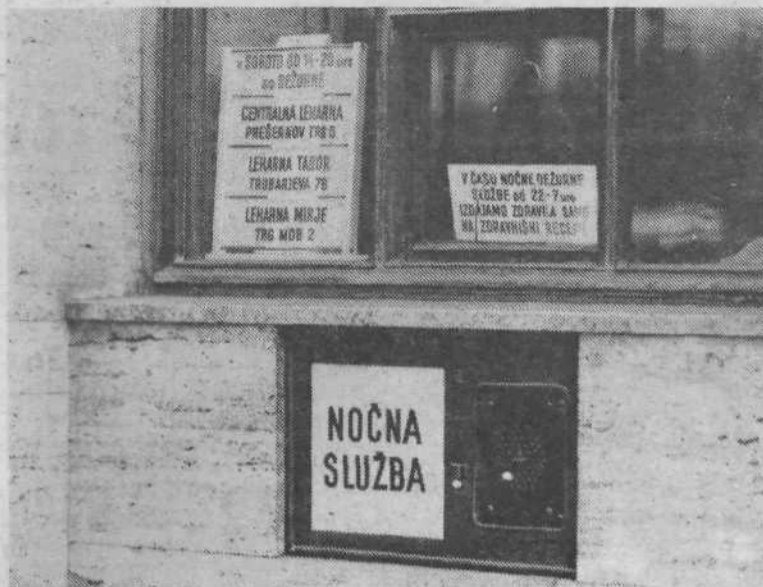

ANDREJA AVSENIK, učenka centra za blagovni promet: »Na sistematične preglede je potrebno dolgo čakati, kar je zaradi velikega števila učencev na šolski polikliniki tudi povsem razumljivo. No, včasih je malce nerodno zaradi šole, ker moraš priti k »svojemu« zdravniku, leta pa dela dopoldne, ko je v šoli pouk.«

VIDA SOTLER, medicinska sestra v šolskem zdravstvenem domu: »Težava našega dela je v tem, ker večina šolarjev prihaja dopoldne, v času pouka, zato so v čakalnici vrste. Ker jih ne »naročamo«, pride vsakdo, ko želi. Mnogo preveč pa je tudi administracije, saj po končani ordinaciji še dve uri pišem poročila.«

Foto: IGOR LAPAJNE
Besedilo: IZTOK LIPOVŠEK

313-715 – številka kot roka pomoči

Že več kot deset mesecev je minilo, odkar jo imamo, 313-715, številko za klic v stiski, kakor se uradno imenuje. V teh mesecih se je tudi izkazalo, da so imeli prav tisti, ki so jo načrtovali, se zanjo zavzemali. Po petih mesecih so v Centru za mentalno zdravje, Poljanski nasip, kjer se na klice oglašajo strokovnjaki, že zabeležili prvih tisoč klicev. Ljudje so jo torej potrebovali.

Kaj je tisto, kar ljudi (ne le iz občine Center, tudi iz drugih republik so prišli klici na pomoč) prisili, da iščejo pomoč pri ljudeh, o katerih ne vedo prav nič drugega kot to, da jim lahko zaupajo?

Depresije, osamljenost, partnerske oziroma zakonske težave, alkohol (bodisi, da se zaradi njega sami znajdejo v težavah ali pa pijača spravi v brezizhoden položaj svoje alkoholika, ki potem prosijo za nasvet), odnosi med starši in otroki, zdravstveni problemi, izguba partnerja, pa tudi težave, v katere ljudje zaidejo v službah, mladi v šolah. Pač, celo v stanovanjskih in denarnih stiskah se obupani obrnejo na to številko.

Strokovnjaki, ki skušajo po svojih močeh od 19. do 7. ure zjutraj pomagati ljudem, se

nočejo hvaliti s svojo požrtvovalnostjo, koliko ljudem so rešili življenje ali kaj podobnega. Znano pa je, da je bilo okoli 33 odstotkov, ki so v prvih petih mesecih zavrteli telefonsko številko 313-715, takih, ki so si hoteli ali pa so o tem le premišljevali – vzeti življenje.

Tisti, ki do zgodnjih ur čakajo na telefonske pozive, si ne domišljajo, da bi na ta način, pa četudi bi se pogovarjali poldruge uro, enkrat za vselej rešili težave klicateljev. »Tukaj smo zato, da jim pomagamo preživeti noč,« pravi Onja Tekavčič, psihologinja.

Včasih krajšajo noč tudi otrokom, ki so sami doma, pa zavrtijo številko, le zato, da bi pregnali strah ali pa s kom poklepetali.

M. R.

Številni obiskovalci Kliničnega centra si z velikim zanimanjem ogledujejo likovne razstave.

Foto: Cveto Pavlin

Ljubljanski umetniki bolnikom kliničnega centra

Odslej bodo vsako zadnjo sredo v mesecu koncerti v avli Kliničnega centra. Le-ti bodo namenjeni predvsem bolnikom. Koncerte organizira KUD dr. Lojz Kraigher, ki tako nadaljuje s svojo razvejeno in bogato dejavnostjo, ki združuje na različnih področjih umetniškega ustvarjanja okrog 350 članov, delavcev iz vseh 33 tozgov Kliničnega centra. V novem ciklu bodo nastopili ljubljanski umetniki in tako s svojo ustvarjalnostjo prispevali k boljšemu počutju bolnikov.

Prvi, otvoritveni koncert je imela Irena Grafenauer (flavta) ob spremljavi Gitice Mally (klavir). Ta prireditelj je bila združena z otvoritvijo razstave slik. To je že deveta razstava slik, ki so jih slovenski likovniki podarili Kliničnemu centru. Tako že kar 340 likovnih del nad 60 slovenskih in drugih umetnikov krasi sobe in hodnike Kliničnega centra. S podobnimi akcijami bodo nadaljevali tudi v prihodnje, saj bi radi likovno opremlili tudi druge ljubljanske bolnišnice.

G. PAVLIN